

Καλύτερη ζωή: οικολογικά, οικονομικά, συμμετοχικά. Ενεργοί πολίτες με τη διαδικτυακή πλατφόρμα του WWF Ελλάς

Ελένη Σβορώνου

Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, WWF Ελλάς

e.svoronou@wwf.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το πρόγραμμα «Καλύτερη ζωή: οικολογικά, οικονομικά, συμμετοχικά» που λειτουργεί κυρίως μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας (WWF Ελλάς, 2015) συνιστά μια πρόταση για αλλαγή τρόπου ζωής, στάσεων και αξιών. Απευθύνεται σε όλους τους πολίτες και την εκπαιδευτική κοινότητα. Έχοντας συμπληρώσει ενάμιση χρόνο ζωής ως εκπαιδευτικό πρόγραμμα, η «Καλύτερη ζωή» εμπνέει και κινητοποιεί 243 σχολεία με 77 δράσεις που συνεχώς ανανεώνονται και αυξάνονται. Στο κείμενο που ακολουθεί παρουσιάζονται η φιλοσοφία, οι στόχοι και μια πρώτη αποτίμηση του προγράμματος. Παρουσιάζονται τα καινοτόμα στοιχεία στη μορφή και το περιεχόμενο, τα δυνατά και αδύνατα σημεία του προγράμματος. Η εμπειρία αυτή δίνει τροφή για σκέψη για τα επόμενα βήματα όχι μόνο του συγκεκριμένου προγράμματος αλλά και της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης γενικότερα. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, οι διαδραστικές πλατφόρμες, η κινητοποίηση πολιτών μέσω του διαδικτύου θέτουν νέες προκλήσεις. Η όσμωση που πραγματοποιείται μεταξύ σχολείου και κοινωνίας, μέσα από μια πλατφόρμα όπως της «Καλύτερης ζωής» μοιάζει να ανοίγει νέες προοπτικές για το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία. Αλλά και της κοινωνίας στο σχολείο.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Σχολικά προγράμματα

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Οικολογικό αποτύπωμα, αλλαγή στάσης, αξίες, δράση, δραστηριότητα, Κοινωνία Πολιτών, κρίση, πρότυπο ανάπτυξης, Καλύτερη ζωή

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι κοινός τόπος ότι η κρίση είναι οικονομική αλλά και κοινωνική και ηθική. Η κρίση αξιών θέτει επείγοντα ερωτήματα όπως «με ποιον τρόπο να διάγουμε τούτη τη ζωή;» «ποιο το νόημά της;» Πώς στις ατομοκεντρικές κοινωνίες μας μπορούμε να

κατασκευάσουμε νόημα «συναρθρώνοντας την ατομικότητά μας με άλλες ατομικότητες και ενικότητες και με τον κόσμο»; Ωστε να αποκτηθούν συλλογικές αξίες και νοήματα, απολύτως απαραίτητα στις μέρες μας; (Mendel, 2012 σ.11-16).

Στο κείμενο που ακολουθεί παρουσιάζεται το πρόγραμμα «Καλύτερη ζωή»: και η αντίστοιχη πλατφόρμα του WWF Ελλάς (WWF Ελλάς, 2015) που συνιστά αυτή ακριβώς την προσπάθεια συγκρότησης πρότασης αλλαγής στην καθημερινή ζωή. Υπόθεση εργασίας είναι ότι η «Καλύτερη ζωή» μπορεί να αποτελέσει μία από εκείνες τις μικρές ρωγμές στο κυρίαρχο εκπαιδευτικό σύστημα (το οποίο διέπεται από τις κυρίαρχες αξίες που οδήγησαν στην κρίση) που μπορεί να συμβάλουν, μακροπρόθεσμα, στο ξεπέρασμα της κρίσης. (Cole, 2012). Να αποτελέσει μια ψηφίδα στο ψηφιδωτό των ποικίλων και πολυάριθμων προγραμμάτων με ανάλογους στόχους.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ-ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΑ

Το πρόγραμμα Καλύτερη ζωή (αποκλειστικός χορηγός το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος) έχει στόχο την ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και κινητοποίηση των πολιτών για αλλαγή συμπεριφοράς στην καθημερινή ζωή με τριπλό όφελος: τη μείωση του οικολογικού αποτυπώματος (οικολογικά), την εξοικονόμηση χρημάτων (οικονομικά) και την καλλιέργεια της αλληλεγγύης αλλά και της συμμετοχής σε συλλογικότητες (ζούμε ως ενεργοί πολίτες και με τη σκέψη στον συνάνθρωπο).

Ο όρος «οικολογικά και οικονομικά» μοιάζει αυτονόητος. Η εξοικονόμηση ενέργειας, π.χ., ωφελεί και την τσέπη και το περιβάλλον. Ωστόσο συχνά η ανάγκη για εξοικονόμηση χρημάτων σε εποχή κρίσης ωθεί σε λύσεις που επιβαρύνουν το περιβάλλον, όπως έγινε αισθητό με το ζήτημα της θέρμανσης. Η ατμοσφαιρική ρύπανση που προκλήθηκε από την καύση ακατάλληλων υλικών είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Πέρα από ένα πρώτο επίπεδο αυτονόητων οικολογικών και οικονομικών επιλογών στην καθημερινή μας ζωή, ανοίγεται, επομένως, ένα φάσμα διλημάτων στα οποία δεν μπορεί εύκολα να απαντήσει ο πολίτης εφόσον δεν γνωρίζει. Σε αυτή την ανάγκη απαντά το υπό συζήτηση πρόγραμμα. Μπορούμε να τρεφόμαστε, να θερμαινόμαστε, να μετακινούμαστε και γενικά να καταναλώνουμε προϊόντα και υπηρεσίες με κριτήριο το όφελος για εμάς και το περιβάλλον;

Ουσιώδες χαρακτηριστικό του προγράμματος είναι η συνεργασία με φορείς και άτομα από τον ακαδημαϊκό και ερευνητικό χώρο καθώς και από τον ευρύτερο χώρο της Κοινωνίας Πολιτών για να αξιοποιηθεί και να αναδειχθεί η επιστημονικά τεκμηριωμένη γνώση. Ήδη προκύπτει ότι η έννοια «συμμετοχικά» γίνεται πράξη, εφαρμόζεται στη φιλοσοφία του προγράμματος. Συμμετέχουμε όλοι, δημιουργούμε δίκτυα, αναδεικνύουμε ο ένας τη δουλειά του άλλου, δημιουργούμε ιστορίες καθημερινής αλλαγής στάσης, «ενώνοντας τις επί μέρους τελείες» τις επι μέρους προσπάθειες των φορέων που εργάζονται σε διαφορετικό τομέα ο καθένας, αλλά προς την ίδια κατεύθυνση της «Καλύτερης ζωής». Η αλληλεγγύη είναι ουσιαστικό στοιχείο ενός άλλου αξιακού συστήματος που ερμηνεύει το γνωστό τρίπτυχο της αειφορίας, «περιβάλλον-οικονομία-κοινωνία» ως μια ομοούσια τριάδα.

Ένας άλλος τρόπος ζωής προκύπτει μόνο από την αλλαγή του τρόπου σκέψης. Αυτή είναι η πρόθεση του προγράμματος. Να εμπνεύσει τους πολίτες και τα σχολεία να γίνουν συστηματικοί «χρήστες» της πλατφόρμας, να ενημερώνονται, να αναλαμβάνουν δράση, να δικτυώνονται και να γίνονται φορείς αλλαγής.

ΣΧΟΛΕΙΑ

Μία από τις ιδιαιτερότητες και καινοτομίες της «Καλύτερης ζωής» είναι ότι λειτουργεί κυρίως μέσα από τη διαδικτυακή πλατφόρμα που απευθύνεται τόσο στο ευρύ κοινό όσο και στα σχολεία. Το παιδαγωγικό μέρος, επομένως, καταλαμβάνει ένα διακριτό πεδίο στην ιστοσελίδα που απευθύνεται στο ευρύ κοινό. Η εγγραφή στην πλατφόρμα γίνεται από διαφορετικό πεδίο ανάλογα αν εγγράφεται σχολείο ή άτομο.

Το πλεονέκτημα αυτής της διάταξης είναι η όσμωση που επιτυγχάνεται ανάμεσα στην εκπαιδευτική κοινότητα και την ευρύτερη πληροφορία και δράση που προτείνεται στους πολίτες. Ο εκπαιδευτικός έχει άμεση πρόσβαση στο σχετικό υλικό. Μπορεί να επιλέξει και να χρησιμοποιήσει βίντεο, διαγράμματα, κείμενα, συνεντεύξεις και ό,τι άλλο αναρτάται στην κυρίως ιστοσελίδα. Καθώς η ιστοσελίδα αυτή είναι δυναμική, ανανεώνεται τακτικά, ο εκπαιδευτικός έχει στη διάθεσή του πλούσιο υλικό και κίνητρο για να αναλάβει δράση και στο σχολείο. Η σχολική κοινότητα συμμετέχει σε μια ευρύτερη προσπάθεια της Κοινωνίας Πολιτών. Μια προσπάθεια που έχει τελικά έντονα τα χαρακτηριστικά της εκστρατείας, της κινητοποίησης σε ατομική και συλλογική δράση. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να συντονίζει τη δράση που υλοποιεί στο σχολείο με την ευρύτερη δράση της «Καλύτερης ζωής».

Η εγγραφή του σχολείου στην πλατφόρμα γίνεται από έναν εκπαιδευτικό μία και μόνο φορά. Το σύστημα δηλαδή δεν προβλέπει παρά μία εγγραφή ανά σχολείο. Στόχος αυτής της συνειδητής επιλογής είναι η προώθηση της επικοινωνίας μεταξύ των εκπαιδευτικών και της συλλογικής δράσης στο σχολείο. Ο εκπαιδευτικός που εγγράφει αρχικά το σχολείο του οφείλει να ενημερώσει τους συναδέλφους του για την πρωτοβουλία της «Καλύτερης ζωής», για τους κωδικούς εγγραφής και πρόσβασης στην ιστοσελίδα για να τους χρησιμοποιούν όλοι όσοι ενδιαφέρονται, ώστε να επιτυγχάνεται η μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή του σχολείου.

Μετά την εγγραφή του σχολείου, όλοι οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αναλαμβάνουν μία ή περισσότερες από τις πολλές δράσεις που προτείνονται στα σχολεία. Όλες εμπίπτουν σε μία από τις τέσσερις θεματικές κατηγορίες: Διατροφή, Κατανάλωση, Πράσινη Πόλη, Ενέργεια. Οι δράσεις είναι από πολύ απλές, όπως «αντικαθιστούμε το πλαστικό μπουκάλι νερού που φέρνουμε στο σχολείο με παγουρίνο», μέχρι πιο σύνθετες όπως είναι η δημιουργία σχολικού κήπου.

Οι δράσεις παρουσιάζονται μέσα από ένα πολύ σύντομο κείμενο ενώ για περισσότερες πληροφορίες και οδηγίες υπάρχουν οι απαραίτητες παραπομπές σε ιστοσελίδες. Η περιγραφή της δράσης δεν είναι λεπτομερής ώστε να μπορεί ο εκπαιδευτικός και οι μαθητές να την προσαρμόσουν, να την παραλλάξουν και να την εμπλουτίσουν σύμφωνα με τους στόχους τους. Ακόμα πιο πολύτιμες είναι οι εμπειρίες των σχολείων που έχουν ήδη ολοκληρώσει τη δράση και έχουν ανεβάσει στην ιστοσελίδα λεπτομέρειες για την εμπειρία τους.

Συντομία κειμένου, ελκυστική φωτογραφία και παραπομπές για περαιτέρω πληροφορίες είναι τα βασικά χαρακτηριστικά της παρουσίασης του υλικού. Εκτενή κείμενα θεωρήθηκε ότι δεν αρμόζουν ούτε στη φύση του προγράμματος ούτε στη φύση του μέσου, του διαδικτύου, και επιπλέον αποθαρρύνουν, ενδεχομένως, τους εκπαιδευτικούς που έχουν ήδη μεγάλο φόρτο εργασίας.

Οι δράσεις, με ελάχιστες εξαιρέσεις, είναι πράγματι δράσεις και όχι δραστηριότητες. Η υλοποίησή τους αποφέρει συγκεκριμένα αποτελέσματα στη μείωση του οικολογικού αποτυπώματος του πολίτη, στην εξοικονόμηση χρημάτων ενώ προϋποθέτουν τη συνεργασία και, αρκετές από αυτές, την αλληλεγγύη. Επίσης, οι δράσεις οργανώνονται σε τρία επίπεδα: στο σχολείο, στο σπίτι και στη γειτονιά. Αυτή η επιλογή ήταν απολύτως συνειδητή και είχε στόχο την παρακίνηση σε δράση και εκτός των τειχών του σχολείου για να συμπεριλάβει το σύνολο της σχολικής κοινότητας. Η οργάνωση, άρα, της «ύλης», μπορεί να αποδοθεί με έναν καμβά:

	Δράσεις στο σχολείο	Δράσεις στο σπίτι	Δράσεις στη γειτονιά
Διατροφή			
Πράσινη πόλη			
Κατανάλωση			
Ενέργεια			

Σχήμα 1: Η δομή των δράσεων για τα σχολεία στη πλατφόρμα kalyterizoi.gr

Οι δράσεις που προτείνονται για το σπίτι και τη γειτονιά συντονίζονται, βεβαίως, από τον εκπαιδευτικό στο σχολείο. Ο εκπαιδευτικός καλείται να λειτουργήσει, μαζί με τους μαθητές, ως καταλύτης για δράσεις στην οικογένεια και στη γειτονιά. Η καταγραφή των αποτελεσμάτων των δράσεων αυτών γίνεται στο σχολείο. Το σχολείο πιστώνεται τα αποτελέσματα και αναδεικνύει τη δουλειά που έχει γίνει «εκτός των τειχών» του σχολείου.

Στο ενάμιση ακαδημαϊκό έτος που λειτουργεί το πρόγραμμα έχουν εγγραφεί 243 σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Από τις 77 δράσεις, που προσφέρονταν έως τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, οι 46 δράσεις έχουν αναληφθεί από ένα ή περισσότερα σχολεία. Το 60%, σχεδόν, των δράσεων, επομένως, έχουν προκαλέσει το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών οι οποίοι τις έχουν «χρωθεί». Η ανάληψη δράσης καταχωρείται στο σύστημα και όταν η δράση υλοποιηθεί από το σχολείο, ο εκπαιδευτικός/χρήστης οφείλει να καταχωρίσει την πληροφορία και να δώσει μια σύντομη περιγραφή του τρόπου υλοποίησης. Έτσι το σχολείο «πιστώνεται» τη δράση. Στο τέλος της χρονιάς υπάρχει μια συμβολική διάκριση για τα σχολεία που έχουν αναλάβει τις περισσότερες δράσεις, στις περισσότερες ενότητες ενώ σημαντικό κριτήριο είναι και η διασπορά τους στα τρία επίπεδα (σχολείο, σπίτι, γειτονιά).

Οι πιο δημοφιλείς δράσεις είναι η δημιουργία σχολικού κήπου, η κομποστοποίηση (συνήθως σε σχολεία που διαθέτουν κήπο ή αυλή) και τα «οικομαγειρέματα» (μαγείρεμα στο σχολείο με κριτήριο την υγεία του σώματος και του πλανήτη). Η σχολική αυλή έγινε αντικείμενο προσοχής και προγραμμάτων για το πρασίνισμά της ευρέως τα τελευταία δυο χρόνια. Δημιουργήθηκαν δίκτυα σχολείων πολύ δραστήρια. Αρκετή προσοχή δόθηκε και στην κομποστοποίηση, φυσικό «συμπλήρωμα» δημιουργίας σχολικού κήπου ενώ η διατροφή είναι ένα θέμα αρκετά ελκυστικό, κυρίως, βέβαια, από την πλευρά της υγιεινής διατροφής. Φαίνεται ότι η πλατφόρμα αυτή λειτουργεί ως ομπρέλα, ως αποθετήριο καλών πρακτικών που ήδη εφαρμόζονται από τα σχολεία, κάτι που ήταν εξ αρχής στις προθέσεις αυτού του προγράμματος. Ένα project σε εξέλιξη είναι εξ ίσου σημαντικό με μια νέα δράση. Η «Καλύτερη ζωή» πετυχαίνει τον στόχο της αν συμβάλλει στη διατήρηση του κινήτρου και στην παρακίνηση όλης της σχολικής κοινότητας να συνεχίσει την καλή δουλειά. (Στόχος του προγράμματος ήταν να μπορέσουν μαθητές και εκπαιδευτικοί

να δουν ολοκληρωμένα το θέμα πρασινίζω τη ζωή μου στο σχολείο, το σπίτι τη γειτονιά. Όχι μόνο, π.χ. να φτιάξουν έναν κήπο στο σχολείο, αλλά να χρησιμοποιήσουν τα κλαδέματα για να φτιάξουν κομπόστ, να φυτέψουν λαχανικά τα οποία θα μαγειρέψουν και θα προσφέρουν ίσως σε συνανθρώπους τους που έχουν ανάγκη, θα μεταφέρουν σπόρους σπíti, ώστε να πρασινίσουν το μπαλκόνι κ.ο.κ.)

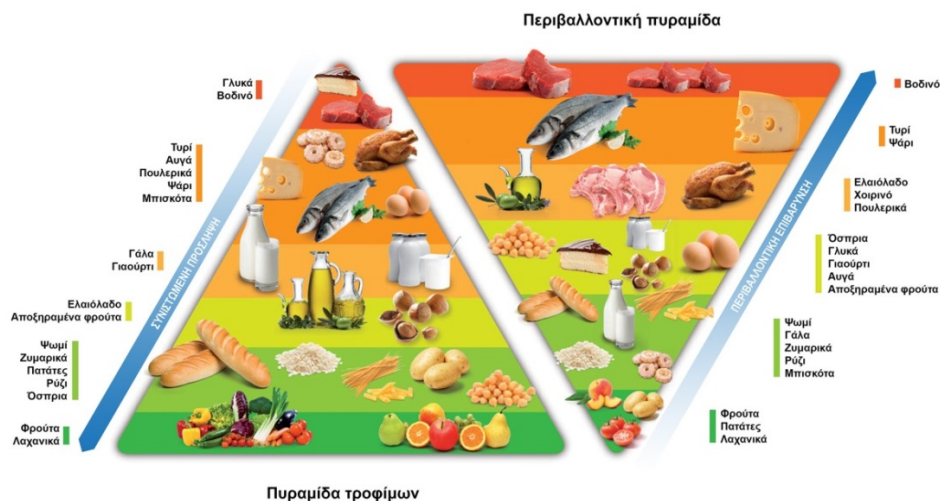
Τα βραβεία της πρώτης χρονιάς μοιράστηκαν τέσσερα σχολεία. Η ηθική επιβράβευση ήταν η πιο σημαντική καθώς το βραβείο ήταν ένα χειροποίητο έργο από ανακυκλωμένα υλικά που φιλοτέχνησε εθελόντρια του WWF Ελλάς. Η επίσκεψη όμως της οργάνωσης στα συγκεκριμένα σχολεία έδωσε χαρά στους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς που ετοίμασαν μια μικρή γιορτή στο πνεύμα της «Καλύτερης ζωής»: σε χαμηλούς τόνους, χωρίς κομπασμό, με υπερηφάνεια για τη δουλειά που έχει γίνει.

ΕΝΑ ΜΕΣΟ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ, ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

Ο σχεδιασμός αυτής της πλατφόρμας και η οργάνωση του υλικού για τα σχολεία προωθεί την ιδέα της δικτύωσης μεταξύ των σχολείων, την ανταλλαγής πληροφοριών και της ανάδειξης καλών πρακτικών με στόχο την έμπνευση αλλά και την αλληλοπληροφόρηση.

Όταν ένα σχολείο αναλαμβάνει μια δράση, εμφανίζεται αυτόματα ένας κατάλογος με τα άλλα σχολεία που έχουν αναλάβει την ίδια δράση. Υπάρχει έτσι δυνατότητα ενδοεπικοινωνίας και ανταλλαγής πληροφοριών και καλών πρακτικών.

Η πιο σημαντική όμως πηγή έμπνευσης και πληροφόρησης για τους εκπαιδευτικούς προέρχεται από το πλούσιο υλικό που αναρτάται, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, στην ιστοσελίδα που απευθύνεται σε όλους τους χρήστες. Η εκλαϊκευμένη πληροφορία σε μορφή κειμένου, διαγράμματος και βίντεο αξιοποιείται εύκολα στο σχολείο. Ένα παράδειγμα παρατίθεται στο Σχήμα 2.

© BARILLA CENTER FOR FOOD & NUTRITION 2013
Απόδοση στα ελληνικά: WWF – Καλύτερη Ζωή www.kalyterizi.gr

Σχήμα 2: Οι πυραμίδες της μεσογειακής και οικολογικής διατροφής

Σημαντική διάσταση στην «Καλύτερη ζωή» είναι η ανά τακτά χρονικά διαστήματα εστίαση σε ένα θέμα, η πληροφόρηση και η κινητοποίηση του κοινού

μέσα απο την πλατφόρμα και τα μέσα κοινωνικής διακτύωσης. Η σύνδεση της πλατφόρμας με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποδεικνύεται πολύτιμος καταλύτης.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο διαγωνισμός της «Καλύτερης ζωής» για την καλύτερη Do it Yourself κατασκευή, που διεξήχθη στο facebook με ανάδειξη νικητή μέσα από τις ψήφους του κοινού. Παρά το γεγονός ότι ο διαγωνισμός πραγματοποιήθηκε την περίοδο των καλοκαιρινών διακοπών, η συμμετοχή ήταν αξιοσημείωτη. Καταγράφηκαν 215 έγκυρες συμμετοχές, ψήφισαν 7.040 άτομα και πραγματοποιήθηκαν 10.000 μοναδικές επισκέψεις στην εφαρμογή. Ενώ τα likes της «Καλύτερης ζωής» αυξήθηκαν από 4.400, πριν το διαγωνισμό, στα 6.789. Μία αύξηση σχεδόν 50%.

Η ευρύτερη αυτή δυναμική του προγράμματος, που ενισχύεται σαφώς από την αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, λειτουργεί προς όφελος και του εκπαιδευτικού προγράμματος, εφόσον αυξάνει την αναγνωρισιμότητα του προγράμματος και δημιουργεί κίνητρο.

Ιδιαίτερη επίσης δυναμική δημιουργεί η συνεργασία με μια μεγάλη ποικιλία φορέων της Κοινωνίας Πολιτών (όπως το «Μπορούμε!»), ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα (όπως το Χαροκόπειο) και φορείς του δημοσίου (όπως οι «Συγκοινωνίες Αθηνών») ανάλογα με το θέμα στο οποίο εστιάζει το πρόγραμμα κάθε φορά. Φεστιβάλ και εκδηλώσεις με τη συμμετοχή και συνεργασία αυτών των φορέων συμβάλλουν επίσης στη δημιουργία κλίματος συμμετοχής σε μια κοινή προσπάθεια. Η δράση του σχολείου, έτσι, πλαισιώνεται από μια ευρύτερη κινητοποίηση πολιτών και αποκτά ένα ευρύτερο νόημα. Το σχολείο γίνεται αναπόσπαστο μέλος της Κοινωνίας των Πολιτών.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

Τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές δρομολογείται μια αξιολόγηση του προγράμματος, τόσο του γενικού μέρους, που απευθύνεται στο ευρύ κοινό, όσο και του εκπαιδευτικού προγράμματος, από εξωτερικό αξιολογητή. Από τα εμπειρικά δεδομένα, όμως, που προκύπτουν από τη λειτουργία της πλατφόρμας, την ανταπόκριση των εκπαιδευτικών και την επικοινωνία που έχουμε με τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς στο πλαίσιο των εργαστηρίων που πραγματοποιούμε στα σχολεία και τα επιμορφωτικά σεμινάρια μπορούμε να προβούμε σε ορισμένες επισημάνσεις.

Η πλατφόρμα λειτουργεί ως αποθετήριο καλών πρακτικών και ως ομπρέλα ανάδειξης δουλειάς που έχει ολοκληρωθεί ή έχει ήδη ξεκινήσει. Δεν είναι λίγες οι φορές που οι εκπαιδευτικοί συνειδητοποιούν, με αφορμή την πλατφόρμα, πόσες δράσεις έχουν κάνει στο σχολείο και βρίσκουν την ευκαιρία να τις αναδείξουν μέσα από την πλατφόρμα. Συνειδητοποιούν, εκπαιδευτικοί και μαθητές, ότι οι επιμέρους δράσεις τους συνιστούν μια πρόταση αλλαγής προτύπου. Μια πρόταση για μια «Καλύτερη ζωή».

Συχνά η πλατφόρμα λειτουργεί ως συνέχεια σε ένα εργαστήριο που πραγματοποιεί η παιδαγωγική ομάδα του WWF στο σχολείο. Πιο σημαντικό όμως είναι ότι δίνει κίνητρο και πλαίσιο συνεργασίας με σχολεία που βρίσκονται εκτός Αττικής και όπου είναι αδύνατη η δια ζώσης επαφή. Η πλατφόρμα είναι ζωντανή, είναι συμμετοχική και καλεί σε δράση. Συμπληρώνει τις παιδαγωγικές δραστηριότητες που αναρτώνται στην κυρίως ιστοσελίδα της οργάνωσης (WWF Ελλάς, 2015b), προκαλεί το

ενδιαφέρον, προσκαλεί σε συμμετοχή. Η «Καλύτερη ζωή» μοιάζει να ανταποκρίνεται στην ανάγκη μαθητών και εκπαιδευτικών για βιωματική μάθηση, για συγκρότηση νοήματος μέσα από την πράξη και για δημιουργία αξίας και σκοπού στη (σχολική) ζωή. Στο κλίμα απογοήτευσης, δυσπιστίας και αναζήτησης νοήματος που καταγράφεται στην κοινωνία και τη σχολική κοινότητα, προγράμματα όπως η «Καλύτερη ζωή» μπορούν να δώσουν αισιοδοξία μέσα από την πράξη.

Η συνεργασία με κοινωνικούς φορείς που εστιάζουν στην αλληλεγγύη και τη βοήθεια στους ανθρώπους που πέφτουν θύματα της κρίσης αλλά και με ανθρωπιστικές οργανώσεις (Μπορούμε! 2015, Action Aid 2015, Fair Trade 2015, PRAKSIS 2015) έτυχε πολύ καλής υποδοχής από τους εκπαιδευτικούς. Καλούμαστε να προωθήσουμε πιο δυναμικά αυτές τις συνέργειες και να δούμε σφαιρικά και συστημικά τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα.

Ο χαρακτήρας εκστρατείας που έχει το σύνολο του προγράμματος, η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, ο μοντέρνος σχεδιασμός της πλατφόρμας και του σχετικού υλικού, η συνεργασία με πολλούς φορείς, η διοργάνωση εκδηλώσεων, διαγωνισμών ιδεών και συλλογικών δράσεων, η εκλαϊκευση επιστημονικής γνώσης για θέματα καθημερινής ζωής, όλα αυτά συντελούν στην ανταπόκριση της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Η εξοικείωση με τη χρήση διαδραστικών ιστοσελίδων παίζει κάποιο ρόλο στη συμμετοχή. Από την πλευρά του WWF έγινε προσπάθεια απλοποίησης και αναβάθμισης της αισθητικής της πλατφόρμας. Ενδεχομένως η πιο ενεργή συμμετοχή των μαθητών στην χρήση της πλατφόρμας, στο σχολείο, να δώσει μεγαλύτερη δυναμική και κίνητρο για συμμετοχή μια και η γενιά αυτή είναι «αυτόχθονες» του διαδικτύου και γνωρίζουν τη γλώσσα του ως μητρική τους. (Serres, 2013).

Οι περισσότερες δράσεις που αναλαμβάνουν τα σχολεία αφορούν δράσεις στο σχολείο. Οι δράσεις στο σπίτι και στη γειτονιά δεν έχουν μεγάλη απήχηση. Είναι σαφώς πιο δύσκολες στην οργάνωση και υλοποίησή τους. Ωστόσο χρειάζεται ενσωμάτωση και διάχυση της προσπάθειας εντός και εκτός σχολείου. (Potter, 2010)

Αδυναμία παρατηρείται και στη διάχυση εντός σχολείου. Συνήθως ο εκπαιδευτικός που πραγματοποιεί την εγγραφή του σχολείου είναι ο άμεσα ενδιαφερόμενος και παραμένει ο κύριος χρήστης. Δεν μοιράζεται πάντα την πληροφορία με συναδέλφους. Σε περιπτώσεις όπου την πρωτοβουλία εγγραφής παίρνει η διεύθυνση του σχολείου ή όταν το σχολείο είναι μικρό, η επικοινωνία και ο συντονισμός όλης της σχολικής κοινότητας στην «Καλύτερη ζωή» επιτυγχάνονται ευκολότερα.

Οι εκδηλώσεις που διοργανώνει η «Καλύτερη ζωή» γίνονται κατά κύριο λόγο στην Αττική, γεγονός που συνιστά μια αδυναμία του προγράμματος. Πρόκειται όμως για ένα πρόγραμμα που αφορά κατά κύριο λόγο την αστική ζωή και η Αττική συγκεντρώνει περισσότερο από το 1/3 σχεδόν του πληθυσμού της χώρας. Η πρόκληση, ωστόσο, που ανοίγεται για το μέλλον αυτού του προγράμματος είναι όχι τόσο η γεωγραφική επέκταση των σημειακών παρεμβάσεων όσο η εμπάθυνση, σύμφωνα με τις επιταγές της σύγχρονης σκέψης για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (Γεωργόπουλος, 2014). Η συστηματικότερη συνεργασία με περιορισμένο αριθμό σχολείων για την αξιοποίηση της δράσης και της αλλαγής συμπεριφοράς για την εμπάθυνση στην εμπειρία και την αλλαγή τρόπου σκέψης και την αλλαγή αξιών

φαίνεται να αξίζει την «επένδυση» των περιορισμένων ανθρώπινων και οικονομικών πόρων που διατίθενται για αυτό το πρόγραμμα.

Κλείνοντας, η «Καλύτερη ζωή» φιλοδοξεί να συγκροτήσει μια πρόταση αλλαγής στάσεων και αξιών μέσα από υιοθέτηση απλών δράσεων στην καθημερινή μας ζωή. Μια πλατφόρμα κινητοποίησης πολιτών και σχολείων, δικτύωσης, ανάδειξης καλών πρακτικών και πληροφόρησης, με εμφάνιση ευχάριστη, λειτουργική και αισθητικά άρτια, μοιάζει να κερδίζει μια θέση στον χάρτη των προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που υλοποιούνται στα σχολεία. Η αξιολόγηση από εξωτερικό κριτή θα δώσει περισσότερα στοιχεία αν καταφέρνει το πρόγραμμα να συμβάλει στον μετασχηματισμό στάσεων και αξιών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Action aid (2015). Διαθέσιμο στο <http://www.actionaid.gr/>

Cole D.R. (2012). *Surviving Economic Crises through Education*. Peter Lang.

Fair Trade Hellas (2015). Διαθέσιμο στο <http://fairtrade.gr>

Γεωργόπουλος Α. (2014). *Περιβαλλοντική εκπαίδευση*. Gutenberg.

Mendel G. (2012). *Κατασκευάζοντας το νόημα της ζωής μας. Μια ανθρωπολογία των αξιών*. Πλέθρον.

Μπορούμε! (2015). Διαθέσιμο στο <http://www.boroume.gr/>

Potter G. (2010). Environmental Education for the 21st Century: Where Do We Go Now? *The Journal of Environmental Education*, 41(1), 22-33. Διαθέσιμο στο http://ww7b.org/userfile/file/Environmental_education_for_the_21st_century.pdf

PRAKSIS (2015). Διαθέσιμο στο <http://www.praksis.gr/el/>

Serres M. (2013). *Η Κοντορεβιθούλα. Ο κόσμος άλλαξε τόσο πολύ που οι νέοι πρέπει να ανακαλύψουν ξανά τα πάντα. Τρόπους να ζουν μαζί, θεσμούς, τρόπους της ύπαρξης και της γνώσης*. Ποταμός.

WWF Ελλάς (2015). Καλύτερη ζωή. Διαθέσιμο στο <http://kalyterizoi.gr/>

WWF Ελλάς (2015b). Περιβαλλοντική εκπαίδευση. Διαθέσιμο στο <http://wwf.gr/enviromental-education>